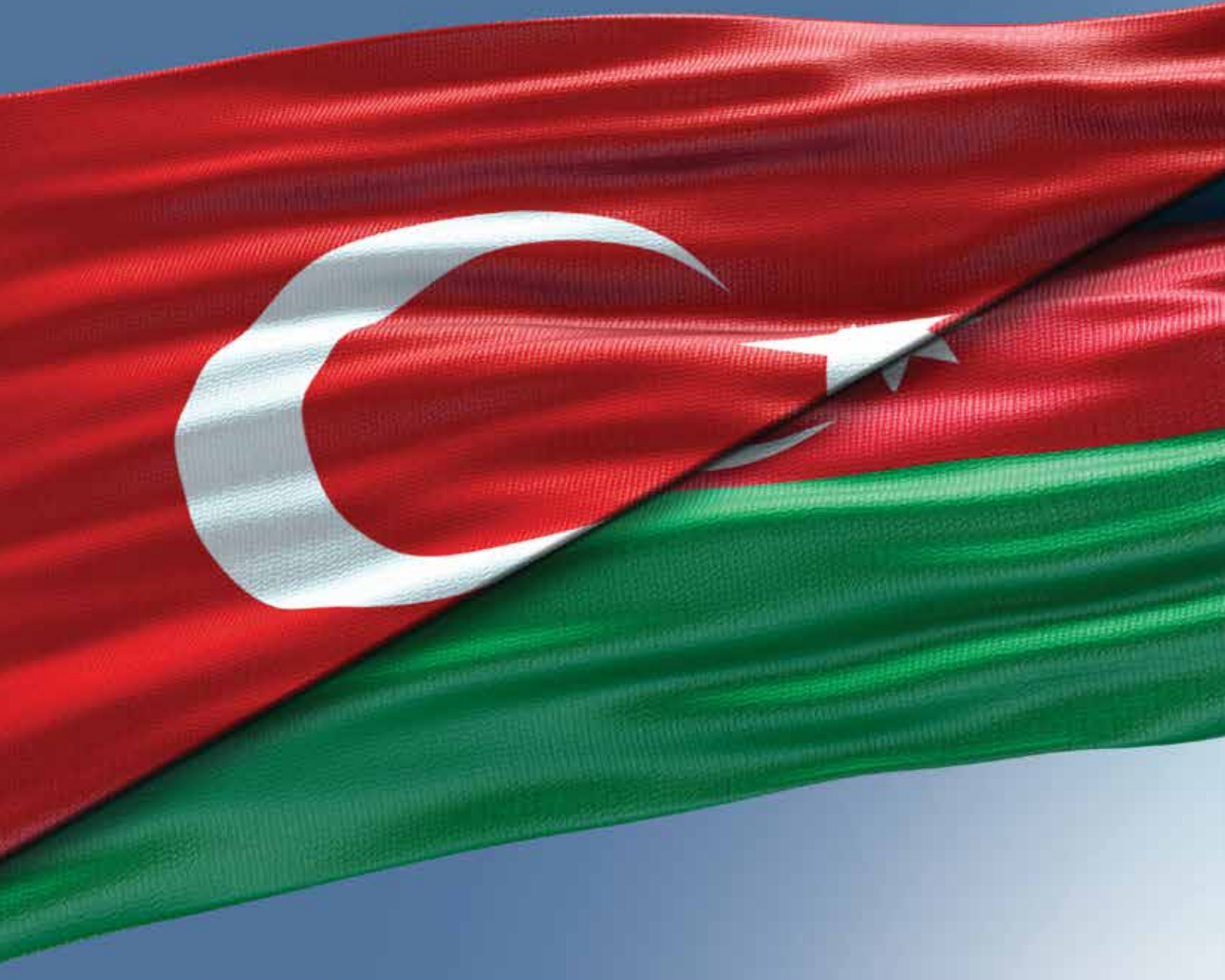

TÜRKİYE - AZERBAIJAN

KARDEŞLİĞİ VE STRATEJİK
MÜTTEFİKLİĞİ

Can Azerbaycan'la diplomatik ilişkilerimizin 30. yıldönümünü büyük bir sevinç ve coşkuyla kutluyoruz.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "Azerbaycan'ın sevinci bizim sevincimiz, kederi bizim kederimizdir", Umum-milli lider Haydar Aliyev'in ise "Biz bir millet, iki devletiz" ifadeleriyle tanımladıkları Türkiye-Azerbaycan kardeşlik ilişkileri, eşine rastlanmayacak bir dostluk ve samimiyete sahiptir.

Türkiye ile Azerbaycan arasındaki siyasi ilişkiler, ilk kez Azerbaycan Halk Cumhuriyeti'nin 28 Mayıs 1918 tarihinde bağımsızlığını ilan etmesinden sonra başlamıştır. Nuri Paşa komutasındaki Kafkas İslam Ordusu'nun kahraman Türk ve Azerbaycan askerleri, 1918 yılında Azerbaycan'ın bağımsızlık mücadelesinde omuz omuza çarpışarak, ülkeyi Ermeni ve Bolşevik işgalinden kurtarmışlardır. Bir kısmı aynı mezarda yatan Anadolu ve Azerbaycanlı şehitlerimiz sarsılmaz kardeşliğimizi ebediyete taşımışlardır. Kurtuluş Savaşımızda Azerbaycan'ın verdiği destek de tarihi kardeşliğimizin bir diğer nişanesini teşkil etmiştir. Azerbaycan'ın farklı şehirlerinde yatan Mehmetçiğin ve Çanakkale'de yatan Azerbaycanlıların aziz hatıralarına sadık kalacak şekilde, bugün ilişkilerimizi en üst seviyeye çıkarmış olmanın gururunu yaşıyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılmasının hemen ardından, güven mektubu TBMM Başkanı Mustafa Kemal Paşa tarafından imzalanan Memduh Şevket Esenalın, 1920 yılında TBMM Temsilcisi olarak Bakü'ye atanması ikili ilişkilerimizde tarihi bir gelişme olmuştur. Azerbaycan Hükümeti de İbrahim Abilov'u Ankara'ya Temsilci olarak atamış, Abilov güven mektubunu Atatürk'e 14 Ekim 1921'de sunmuştur. 18 Ekim 1921 tarihinde Azerbaycan'ın Ankara Temsilciliğinin açılışında Atatürk

Azerbaycan'ın bağımsızlığını ilk tanıyan, bağımsızlığını ilan etmesinden sonra Azerbaycan'la ilk diplomatik ilişki kuran ve Bakü'de ilk Büyükelçilik açan ülke Türkiye olmuştur. Bugün Bakü'deki Büyükelçiliğimizin yanısıra Gence ve Nahçıvan'da bulunan Başkonsolosluklarımız da ülkelerimiz arasındaki ilişkilerin derinleşmesi için çalışmaktadır.

Azerbaycan son otuz yılda kendisini yeniden inşa etmiş, kapsamlı kalkınma hamlesi ve artan refah seviyesiyle gıpta edilen bir ülkeye dönüşmüş, aynı zamanda ulus-

Azerbaycan bayrağını göndere bizzat kendisi çekmiş, Azerbaycan sancağının Türkiye sancağının yanında Türk semalarında dalgalanmasını da milletimiz için "bayram" olarak nitelendirmiştir.

Türkiye açısından Can Azerbaycan'ın yeri her zaman ayrı olmuştur. Azerbaycan, Cumhuriyetimizin 68. Yıldönümünü kutladığımız 29 Ekim 1991 tarihinde, uluslararası camianın eşit haklara sahip bir üyesi olduğuna dair iradesini kuvvetli biçimde ortaya koymuş ve o gün bize adeta çifte bayram yaşatmıştır. Nitekim Türkiye hemen Azerbaycan Cumhuriyeti'ni resmen tanımış ve Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Yeniden Diplomatik İlişkiler Tesisi Hakkındaki Protokol'ün imzalanmasıyla iki ülke arasındaki diplomatik ilişkiler başlatılmıştır.

lararası düzeyde hak ettiği saygın konuma ulaşmıştır. Bu başarının mimarı olan Umummillî Lider Haydar Aliyev'in attığı temeller ve Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in dırayetli liderliğiyle Azerbaycan, bölgemizde istikrarın ve işbirliğinin değışmez savunucusu olmuştur. Azerbaycan, bölgemizde aynı değerleri paylaştığımız ve dayanışma içinde hareket ettiğimiz en yakın stratejik müttefikimizdir. Türkiye olarak, bağımsız Azerbaycan'ın küresel ağırlığının ve etkinliğinin farklı kulvarlarda her geçen gün daha da gelişmesini memnuniyetle karşılıyor, son otuz yılda elde ettikleri başarılar nedeniyle Azerbaycanlı kardeşlerimizle gurur duyuyoruz.

Yaklaşık otuz yıllık işgalin ardından Cenab Prezident İlham Aliyev'in başkumandanlığındaki kahraman

Azerbaycan ordusunun destansı bir zafer kazandığı 44 günlük Vatan Muharebesi neticesinde Karabağ'ın azad edilmesi, Türkiye açısından büyük bir sevinç ve gurur kaynağı olmuş, Türkiye-Azerbaycan ilişkileri bakımından da önemli bir dönüm noktası teşkil etmiştir.

Azerbaycan'ın yüreğinde yıllarca kanayan bir yara olan Karabağ ihtilafını, en başından bu yana kendi meselemiz olarak gördük ve bu haklı davasında hep kardeş Azerbaycan'ın yanında olduk. İşgalin kabul edilemeyeceğini, bunun Kafkasya'da barış ve istikrarın önünde en büyük engel olduğunu yıllarca her kürsüde savunduk. İhtilafın, uluslararası hukukun gereği olarak, Azerbaycan'ın egemenliği, toprak bütünlüğü, sınırlarının dokunulmazlığı ve siyasi birliği ilkeleri temelinde çözümlenmesi gerektiğini ortak beklentimiz olarak uluslararası platformlarda her vesileyle dile getirdik. Bu sorunun er ya da geç Azerbaycan'ın toprak bütünlüğü temelinde çözümleneceğini de vurguladık. Nitekim, 30 yıla yakın süre boyunca sonuçsuz kalan müzakere sürecinin ardından Azerbaycan, BM Güvenlik Konseyi kararlarını icra etmek maksadıyla, meşru müdafaa hakkına dayanarak

saldırlara karşı başlattığı Vatan Muharebesi neticesinde 44 gün gibi kısa bir sürede işgale son vermiştir.

Vatan Muharebesi sonrası dönemde Azerbaycan'ın işgalden kurtardığı bölgelerinin mayından temizlenmesi ve yeniden imarı için Türkiye, tüm kurumlarıyla Azerbaycan'ın yanında olduğunu göstermiş, Azerbaycan'ın bu bölgelerin yeniden imarında kısa zamanda kat ettiği büyük mesafe ve Büyük Geri Dönüş'ün başlaması bizleri de mesut etmiştir. Nitekim Sayın Cumhurbaşkanımız da Füzuli ve Zengilan Uluslararası Havalimanlarının açılışlarını Azerbaycan Cumhurbaşkanı Sayın Aliyev'le beraber yaparak Türkiye'nin Azerbaycan'a desteğini bir kez daha tüm dünyaya ilân etmiştir.

Ülkelerimiz arasında kardeşlik ve karşılıklı güven temelinde şekillenen işbirliği, iki ülkenin hedeflediği başarılarla birlikte ulaşmasını kolaylaştırmaktadır. Türkiye ve Azerbaycan, sahip oldukları imkân ve kabiliyetleri, bölgenin güvenlik ve istikrarına katkıda bulunmak amacıyla birleştirmektedir. Vatan Muharebesi sonrasında bölgemiz için ortaya çıkan kalıcı barış ve istikrar fırsatını değerlendirmek üzere Türkiye ve Azerbaycan, bölge

genelinde normalleşme için çabalarını yakın eşgüdüm içinde sürdürmektedir.

Diğer yandan, Sayın Cumhurbaşkanlarımız 15 Haziran 2021 tarihinde Karabağ'ın incisi Şuşa'da imzaladıkları beyannameyle ilişkilerimizi stratejik müttefiklik seviyesine çıkarmış ve bunu tüm dünyaya beyan etmişlerdir. Şuşa Beyannamesi doğrultusunda, ticaretten askeri işbirliğine, savunma sanayinden siber güvenliğe, her alanda ilişkilerimizin müttefiklik düzeyine taşınması için yoğun gayretlerimiz kesintisiz devam etmektedir.

Cumhurbaşkanlarımızın başkanlığında toplanan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi toplantılarında, ikili, bölgesel ve küresel konularda atacağımız ortak adımlar belirlenmekte ve bunlar kısa sürede hayata geçirilmektedir.

Güney Kafkasya bölgesinde, halklarımızın çıkarlarına hizmet edecek ortak bir barış ve refah alanı oluşturulması hedefimiz doğrultusunda ikili ilişkilerin yanı sıra, bölgesel işbirliğinin ve kalkınma projelerinin de geliştirilmesine önem vermekteyiz. Bu çerçevede, Azerbaycan'la derinleşen ilişkilerimiz ikili boyutu da aşarak bölgemizin istikrarına katkı sağlayacak çok taraflı işbirliği mekanizmalarına evrilmiştir. Azerbaycan'la birlikte öncülük ettiğimiz üçlü ve dörtlü işbirliği mekanizmaları bölgemizin refah ve huzuruna katkı sağlayacak çeşitli alanlarda ça-

lışmalar yapılmasına olanak sağlamaktadır. Türkiye ve Azerbaycan sahip oldukları potansiyeli daha müreffeh ve adil bir dünyanın teşkili için seferber etmiştir. Karşılıklı yarara dayalı bu işbirliğinin, genişleyen halkalar şeklinde yayılması, bölgemizin kaderini de olumlu yönde etkileyecektir.

Bu anlayışla geliştirilen ilişkilerimiz, ülkelerimizin özellikle enerji ve ulaştırma politikalarındaki öncelikleri ve rolleri temelinde bir işbirliği ortamı yaratmıştır. Bu çerçevede, Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattı (BTC), Bakü-Tiflis-Erzurum Doğalgaz Boru Hattı (BTE), Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu Projesi (BTK), Trans-Anadolu Doğalgaz Boru Hattı (TANAP) ve Trans-Adriyatik Boru Hattı (TAP) vizyoner ortaklığımızın ve irade birlikteliğimizin başarılı meyveleri olarak faaliyet göstermeye devam etmektedir. Gürcistan'la birlikte hayata geçirdiğimiz BTK, ulaştırma alanında katkı sağlamanın yanında ticaretin kolaylaştırılmasına da yardımcı olmaktadır. Böylece tarihi İpek Yolu'nu canlandıracak bu projeye ülkelerimiz üzerinden Pekin ile Londra arasında kesintisiz demiryolu ulaşımı sağlanmaktadır. İleride bölgesel ulaştırma hatlarının da açılmasıyla bölgemizin transit önemi daha da artacaktır.

Türkiye ve Azerbaycan bu projelerin yanısıra, uluslararası işbirliği çabalarına da aktif biçimde destek olmaktadır. Ülkelerimiz bu amaçla, başta Birleşmiş Milletler ve

Türk Devletleri Teşkilatı olmak üzere uluslararası ve bölgesel kuruluşlarda yakın işbirliği içinde çalışmaktadır.

Uluslararası arenadaki değişim ve dönüşüm, Türkiye ve Azerbaycan'a bölgesel hatta küresel düzeyde yeni sorumluluklar yüklemektedir. Bu çerçevede, Şuşa Beyannamesiyle iki kardeş devlet ve stratejik müttefik olarak potansiyellerimizi birleştirerek, barış ve istikrar getirici çalışmaların içinde aktif biçimde yer almaya, küresel sınamalarla karşılaştığımız bu dönemde birlikte gelen fırsatları tespit ederek bunları değerlendirmeye, ülkelerimiz ve bölgemiz için faydalı adımlar atmaya odaklanmaktayız.

Azerbaycan'la karşılıklı yatırımlarımız da artmaya devam etmiş, 30 milyar Dolar hacmini aşmıştır. Ağırlıklı olarak inşaat, telekomünikasyon, bankacılık/sigorta, ulaştırma, gıda, tekstil, mobilya gibi alanlarda faaliyet gösteren yaklaşık 4800 şirket ile ülkemiz Azerbaycan'da petrol dışı sektörlere en çok yatırım yapan ülke konumundadır. Türk müteahhitlik firmaları Azerbaycan'da çok önemli projeleri üstlenmiştir. Ekonomik ilişkilerimizin daha da geliştirilmesine yönelik görüşmeler Karma Ekonomik Komisyon mekanizmasıyla üst düzeyde devam etmektedir. İkili ilişkilerimizi tesis ettiğimiz otuz yıllık sürede, ekonomik ortaklığımızı derinleştirdik.

Ticaretimiz, karma enerji ve ulaştırma projeleri ile doğrudan yabancı yatırımlarla çok boyutlu stratejik bir

ortaklık geliştirmemize imkân vermiştir. Bu sayede 15 milyar Dolarlık ikili ticaret hacmi hedefimize emin adımlarla ilerliyoruz.

Diplomatik ilişkilerimizin yeniden tesisinin 30'uncu yıldönümünde TEKNOFEST'i Türkiye dışında ilk defa Hazar'ın incisi Bakü'de "Bir Millet, İki Devlet, Tek Festival" anlayışıyla gerçekleştirdik. Benim de Sayın Cumhurbaşkanımıza refakaten iştirak ettiğim etkinlik, Türkiye ile Azerbaycan'ın havacılık ve bilim alanındaki işbirliği potansiyelini büyük bir başarıyla ortaya koydu.

Eğitim alanındaki potansiyelimizi de hayata geçiriyoruz. Azerbaycan-Türkiye Üniversitesi'nin kuruluş çalışmalarını sürdürüyoruz. Türkiye Maarif Vakfı, Azerbaycan'da eğitim faaliyetlerine başladı. Türkiye'nin dört bir yanındaki üniversitelerde binlerce Azerbaycanlı kardeşimiz eğitimlerini devam ettiriyorlar.

Tam bağımsız ve egemen, hızla kalkınan, her geçen gün büyüyen ve zenginleşen iki kardeş ülke olarak Türkiye ve Azerbaycan, tarih boyunca kader birliği içerisinde oldukları gibi, bugün de geleceğe ortak bir pencereden bakmakta; bugünüümüzü ve yarınımızı elbirliğiyle şekillendirmektedir.

Ebedi kardeşliğimiz temelinde, diplomatik ilişkilerimizin daha nice otuz yılını birlikte kutlayacağız. Yaşasın Türkiye - Azerbaycan kardeşliği. 🌹